

Zastirka je vrtnarjeva najboljša prijateljica

Vrt brez prekopavanja

Slovenci imamo že zdaj radi vrtnarjenje. Odslej ga bomo imeli še raje. Ker ga je mogoče zelo zelo poenostaviti. Tako zelo, da odpade celo prekopavanje, pletja in zalivanja pa je bistveno manj. Aljaž Plankl* ve, kako to naredimo. Pred desetimi leti je začutil strast za nego tal in vzgojo rastlin. V tem času se je teoretično in praktično posvetil raziskovanju in ugotovil mnogo pozitivnih razlogov za nego tal brez prekopavanja. Zaupal jih je tudi bralcem Misterijev.

»Moje vrtnarjenje poteka na Domačiji Pr' Nebavec v vasi Dragovšek v Šmartnem pri Litiji, kjer živim štiri leta. Že od začetka vrtnarim brez prekopavanja. Z vrtnarjenjem sem začel leta 2007 in zastirka je vse odtlej moja najboljša prijateljica. Vrtnarjenje mi je strast, namreč obožujem delo z zemljo. Bolj kot zelene prste imam rad črne prste od komposta. Poleg tega na šeststo kvadratnih metrov pridelujem zelenjavo za tri ljudi ter redne goste na domačiji,« se predstavi Aljaž Plankl.

KOMPOSTNA ZASTIRKA

Pridelava lastne hrane je bil glavni razlog, da se je odločil za vrt.

»Spoštoval sem vzgojo rastlin, a hkrati močno čutil,

Kompost razprostremo po tleh kot zastirko; tako pripravljena tla so primerna za vzgojo prav vse zelenjave.

da imamo vrtničkarji veliko rezerve pri negi tal. Nisem želel biti manj slab. Nasprotno! Želel sem izboljševati vrtna tla. Moj moto je bil: Ustvarjam rodna tla, ki so s pomočjo vrtnarjenja vsako leto boljša!«

Njegova »skrivnost« je uporaba kompostne zastirke, na kateri vse odlično raste. Komposta ne vkopava v tla, ampak ga razprostere na površino tal in ga pusti kot zastirko. Tako pripravljena tla so

primerna za vzgojo prav vse zelenjave.

»Uporabljam pa en zanimiv trik v sušnem vremenu, in sicer, da v kompost naredim setvene jarke in samo jarek najprej dobro zalijem, nato pa posejem in zagnem s suhim kompostom ter rahlo potlačim. Še motovilec sredi največje suše vzkali brez težav. Drugi trik, ki je zelo pomemben za uspeh, pa je vzgoja lastnih sadik.«

Aljaž Plankl na Domačiji pr' Nebavec – s česnom in vsem ostalim, brez prekopavanja.

Zaliva zelo malo, saj kompostna zastirka ohranja vlagu prvotnih tal tudi v največji suši. Bolezni načeloma ni, kot vsakemu vrtnarju pa mu, pravi, preglavice povzročajo le še voluhar.

Vse svoje znanje in izkušnje nudi v obliki predavanj o zastiranju in negi tal brez prekopavanja, delavnic, avdio-video vsebin, člankov in drugo. Več na njegovi spletni strani Vrtbrezprekopavanja.si.

MANJ PLEVELA, VEČ ŽIVLJA

Aljaž Plankl v nadaljevanju razlaga o sedmih razlogih za vrt brez prekopavanja.

1. Manj plevela. S prekopavanjem vsako leto aktiviramo na milijone semen plevela, ki mirujejo v globljih plasteh tal. Z ustrezno nego tal pa se invaziji plevela izognemo. Če ne rušimo naravne strukture tal, je plevela bistveno manj! Dopustimo naravno strukturo tal! Naj opravlja to, kar zna najbolje – podpira rast rastlin.

2. Nič več zbitih tal. Povrhnjica tal se na prekopenih golihih tleh zelo hitro spremeni v zaskorjeno, trdo in suho površino. To je ponavadi glavni vzrok za slabe pridelke, saj korenine ne dobijo dovolj zraka in vode. Večino težav na vrtu – suša, moča, zbitost, zaskor-

jenost, nezračnost, nerodovitnost, neodpornost rastlin in drugo je posledica izpostavljenosti golih tal naravnim dejavnikom.

»Sedaj prihaja na vrsto magična beseda – zastirka. Vendar te besede na vrtu ne izgovarjamo kar tja v tri dni, saj lahko naredi več škode kot koristi. »Čarati« z zastirko je nekaj posebnega. V svojem desetletnem vrtnem »čaranju« sem ugotovil, da ni vsaka zastirka ustrezna za vsako situacijo.«

Zastirka je vsaka organska snov, ki jo položimo na površino tal in je ne vkopljemo v tla. Kuhinjski odpadki, sveže travinje, seno, tratni odkos, slama, sekanci, listje, gnoj in podobno. Ni pa vsaka organska snov vedno in vsepovsod primerna za zastirko.

»Dostikrat me vprašajo, katera zastirka je najboljša. Primernejše vprašanje je, v kakšnem stanju je organska snov, ki jo uporabimo za zastirko. To je zelo pomembno. Iz tega sledi, da je najboljša fina zastirka – razpadla, preperela organska snov.«

3. Življenje v tleh. Svet mikrobov pod našimi nogami skrbi za zdravje tal in zelo tesno sodeluje z rastlinami. To sodelovanje je ključno za sonaravno vzgojo brez prekopavanja, brez gnojil, kemikalij in podobno.

»Življenje v tleh je mogočna mreža življenja, internet, ki mu s prekopavanjem prerežete vse kable. Ti kabli, ta povezanost življenja v tleh je izrednega pomena za zdravje tal, rodovitnost, ustrezno struk-

turo tal, zdravje rastlin in drugo. Tla si lahko predstavljate kot en velik hotel. Ali vas res mika vsako leto znova zrušiti cel hotel z vsemi prebivalci vred?«

Pristavlja: »Spodbujanje življenja v tleh je naš magični namen! Takoj za magičnim namenom pride na vrsto čarobna sestavina – kompost oziroma kompostna zastirka. Obstajajo intenzivni in pasivni načini kompostiranja. Količine komposta za uspešno vrtnarjenje brez prekopavanja so enake kot pri prekopavanju. Bistvena razlika je v načinu uporabe komposta na vrtu.«

4. Odpornost na sušo, manj zalivanja. Tla so največji rezervoar vode. Ta rezervoar se polni v vlažnih, hladnejših delih leta.

»Zelo pomemben podatek. Zalogo vode v tleh za poletne dni ustvarimo jeseni in pozimi. Če to vlago ohranimo, smo si poleti privarčevali devetdeset odstotkov zalivanja! Kompostna zastirka pa vsrka vsako kapljico, tudi ob največjih poletnih nalivih, in jo počasi oddaja v tla. Zelo veliko vlogo zastirka opravlja tudi spomladi. Takrat vso zalogo ohranja dolgo, dolgo v poletje. Tla so pod kompostno zastirko skozi celo sezono ravno prav vlažna, nikoli premočena, nikoli suha.«

5. Neboleč hrbet. Res se ne splača lomiti hrbta! Ko naredimo računico, ugotovimo, da s prekopavanjem prav nič ne pridobimo, ampak si nakopljemo en kup težav – med njimi tudi bolečine v križu in hrbtnih mišicah.

6. Rodovitnost. Bujni pridelki so v neposredni povezavi z zdravjem in rodovitnostjo tal. Ta je odvisna od življenja v tleh. S pomočjo kompostne zastirke poskrbimo za vsebnost humusa v tleh in na tleh, kar vzpodbuja življenje!

»Nobene potrebe ni, da kompost vkopljemo v tla. Uporabimo ga kot zastirko, najboljše v jeseni! Do naslednje jeseni tla zastirko »pojedó« in tako so tla vsako leto boljše.«

7. Čas. Bi radi imeli več časa za dejansko uživanje na vrtu? Prihranite si ure in ure pletja, prekopavanja, okopavanja, rahljanja, zalivanja, boja s škodljivci, čakanja na prave pogoje za setev in sajenje ...

T. S. ✿

*041/905 951 (Aljaž Plankl), aljaz@vrtbrezprekopavanja.si

»PERMAKULTURNI VRT« IN »ZELENO KMETOVANJE«

Priročnik *Permakulturni vrt* (Misteriji.si; 19,90 €) avtorja Grahama Bella razkriva, kako lahko tudi najmanjšo zaplato zemlje spremenimo v krasen in rodovit vrt, če delamo v sožitju z naravo. Pridelamo lahko veliko več in z veliko manj truda. Priročnik razkriva, kako si naredimo načrt za vrt, ki bo lahko dostopen in bo zahteval čim manj dela, kako si prihranimo nepotrebna opravila – celo prekopavanje in pletje, kako si s kolo-barjenjem zagotovimo pridelke vse leto in poskrbimo za zdrava tla, kako izberemo najprimernejše rastline za različne kotičke, kako brez uporabe kemičnih sredstev odženemo škodljivce in bolezni ... Priporočamo tudi priročnik za uspešno ekološko kmetijo ali vrt *Zeleno kmetovanje* (Misteriji.si; 19,90 €) avtorice Rebecce Laughton.

Misteriji v živo

Zadobrovska 88, Ljubljana
Organizira: MUNAJ,
Taja Vetrovec s.p.

Aljaž Plankl bo v sredo **14. marca ob 18. uri** govoril o pravilni negi zemlje za pridelavo vrhunske zelenjave na sonaraven način. Kako z manj pletja in zalivanja, brez prekopavanja in s pravilnim zastiranjem hitreje pridemo do kvalitetne zemlje in vrhunskega polnovrednega pridelka. Vstopnina 10 €. Info in prijave: www.munaj.si ali SMS na 041/677 089